

(17)

VÕIMALUSE AKEN

See noor alkohoolik astus läbi teise korruse akna ning maandus AA-s.

SAIN KAINÉKS veel kolledžis käies. Kord, pärast üht koosolekut, kuulsin pealt vestlust ühe teise kaineks saanud üliõpilase ja ühe linnaelaniku vahel. Naine selgitas, miks paljud kohalikud üliõpilasi ei sallinud. Tema sõnul peeti neid üldiselt ülbeteks ja enesekeskseteks, ning ta jutustas järgmise loo.

„Olen medõde ja töötan traumapunktis. Kaks aastat tagasi toodi kiirabiautoga keset ööd meile üks üliõpilane. Ta oli end purju joonud, kõndinud läbi teise korruse aknaklaasi ning kukkunud kuus meetrit pea ees keldriakna betoonist süvendisse. Traumapunkti saabudes oli ta üleni verine. Tema pea oli paistetunud arbuusi suuruseks. Ta muudkui sõimas õdesid ja arste, käskis neil käed eemal hoida ning ähvardas nad kohusse kaevata. Ta oli kahtlemata kõige ebameeldivam inimene, keda olen üldse kohanud.”

Sel hetkel segasin ta jutule vahele. „See olin mina,” ütlesin. „See oli mu viimane jooming.” Mina olingi 19-aastaselt läbi selle akna kõndinud.

Kuidas ma omadega nii kaugele jõudsin? Olin alati olnud üles kasvades „hea laps”, täpselt selline poeg, keda emad armastavad. Õppeedukuselt olin igas tunnis parim ning esimese seitsmeteistkümne eluaasta jooksul ei olnud ma peaaegu kordagi pahandustesse sattunud. Mulle meeldiks mõelda, et see oli ainult tänu minu heale moraalsele kasvatusemale, kuid tegelik põhjus oli hirm. Mu kõige esimesed mälestused on sellest, kuidas

mu vanemad ähvardasid mind tänavale kupatada iga väiksemagi sõnakuulmatuse pärast. Mõte sellest, et peaksin hakkama elama tänaval, oli kuueaastase lapse jaoks võrdlemisi hirmus. Need ähvardused koos füüsilise karistamisega hoidsid mind kuuleka ja kartlikuna.

Vanemaks saades koostasid plaani. Tantsin vanemate pilli järgi kuni keskkooli lõpetamiseni. Siis põgenen kolledžisse, kindlustan seal oma majandusliku tuleviku ning ei lähe enam kunagi koju tagasi. Kohe pärast 18. sünnipäeva läksingi kolledžisse õppima. Olin enda meelest viimaks vaba. Mind ootas ees karm äratus.

Paljudele alkohoolikutele sarnaselt olin suure osa elust tundnud end teistsugusena, nagu ma ei sobiks inimeste sekka. Varjasin neid tundeid ja oma madalat enesehinnangut sellega, et üritasin igas seltskonnas oma taibukusega välja paista. Ühtlasi sai minust seltskonnas esineja, kes oli valmis igas situatsioonis kildu rebima ja teravmeelseid kommentaare loopima. Selle tulemusena sai elus tõesti palju naerda.

Kolledž, kuhu ma astusin, oli pilgeni täis selliseid inimesi, kes olid terve elu olnud klassi priimused või sellele väga lähedal. Korruga ei olnud ma sugugi nii eriline. Asja tegi veelgi hullemaks see, et paljudel neist oli midagi, millest mina võisin ainult unistada – raha. Olin pärit töölisklassi perekonnast ning pidime läbi ajama selle vähesega, mida mu isa teenis. Raha oli alati olnud suur murekoht ning minule tähendas raha turvatunnet, mainet ja väarikust. Mu isa rõhutas pidevalt, et elu eesmärk on raha teenida. Mul oli klassikaaslast, kelle nimesid võis seostada jõukusega. Ma tundsin häbi, häbenesin oma peret ja häbenesin iseennast. Mu niigi habras enesekindlus purunes. Mind kohutas, et teised saavad teada. Teadsin, et kui teised teada saavad, kes

ma tegelikult olen, ei meeldi ma neile enam ning jään omaette – väärtusetu ja üksikuna.

Siis avastasin alkoholi. Olin seda keskkoolis paaril korral proovinud, aga mitte kunagi piisavalt, et purju jääda. Teadsin, et purju jäämine tähendas kontrolli kaotamist. Mu põgenemisplaan nõudis, et mu mõistus oleks alati selge. Kartsin liialt kontrolli kaotamist. Kui kolledžisse jõudsin, oli see hirm minust kadunud. Selleks, et sobituda, teesklesin esmalt, et mul on selja taga sama pikk joomiskarjäär, kui ükskõik millisel klassikaaslasel. Ei läinud kaua, kuni mu joomiskarjäär oligi kõige muljet avaldavam.

Mu joomatee oli lühike ja hävituslik ning alkohoolne progress väga kiire. Esimest korda jõin end purju oktoobris. Novembriks olid inimesed valmis raha panustama, et ma ei suuda nädalatki joomata olla. (Ma võitsin ja tähistasin sellega, et jõin oksendamiseni.) Jaanuariks oli minust saanud igapäevane jooja ning aprilliks ka igapäevane uimastitarvitaja. Ma ei pidanud kuigi kaua vastu.

Vaadates sellele ajale tagasi, mõistan nüüd, kui tõsi on see, et üks peamisi erinevusi alkohoolikute ja mittealkohoolikute vahel seisneb selles: mittealkohoolik muudab oma käitumist vastavalt oma eesmärkidele, seevastu alkohoolik muudab oma eesmärke vastavalt oma käitumisele. Alkoholilaine pühkis minema kõik, mis oli olnud mulle tähtis: kõik mu unistused, eesmärgid või kavatsused. Taipasin ruttu, et ma ei saa juua ning samal ajal tipptasemel funktsioneerida. See ei olnudki oluline. Olin valmis loobuma kõigest, et jätkata joomist. Viimees oli peagi koolist väljaviskamise äärel, klassivanema kandidaadist sai järsku põlatud paaria. Ma ei käinud peaaegu üldse tundides ning lugesin

vähe kohustuslikke materjale. Ma ei külastanud ühtegi kolledži poolt kinni makstud kultuuriüritust. Loobusin kõigest, mis kolledži üldse kasulikuks muudab, et saaksin juua. Mõnikord helkis kaose, vimma ja hirmu pilkasest pimedusest mõni killuke uhkust, mis veenis mind oma elule otsa vaatama. Aga häbi oli liiga võimas, mistõttu kustutasin selle helgi viinapudelite ja õllekastidega.

Kuna mu kolledž oli võrdlemisi väike, ei kulunud kaua, et ma jääksin silma kolledži dekaanidele. Nende valvsa pilgu all olin ma esimest korda valmis nõustaja poole pöörduma. Kui kooli juhtkond nägi selles võimalust aidata hädas õpilast, nägin mina seda võimalusena kaubelda. Valmistan neile rõõmu ja lähen nõustamisele, mille eest nad jäävad mulle teene võlgu. Pole ime, et nõustamisest ei olnud mingit tolku. Mu igapäevane joomine jätkus samas rütmis.

Aasta hiljem mõistsin, et olen hädas. Olin talvisel semestril ühes õppeaines läbi kukkunud (käisin harva kohal ning jätsin esitamata töö, millel põhines 50% lõpuhindest). Kevadsemester paistis sama lootusetu. Ühe õppeaine puhul olin käinud vaid korra tunnis. Ma ei olnud kirjutanud ühtegi tööd ega vaevunud ilmuma vaheeksamile. Mind ootas läbikukkumine ning koolist väljaheitmine. Mu elu oli muutunud juhitamatuks ja ma teadsin seda.

Läksin tagasi dekaani juurde, kes oli mind saatnud nõustamisele, ja esimest korda tunnistasin endale ning kellelegi teisele, et mul on probleem alkoholiga. Ma ei pidanud end alkohoolikuks. Ma vist isegi ei teadnud, mida see tähendab. Aga ma teadsin, et mu elu on kontrolli alt väljunud. Dekaan lubas mul selle aine vahele jätta ainult päev enne lõpueksamit vaid ühel tin-

gimusel – pean minema võõrutusravikeskusesse. Olin sellega nõus.

Mõni päev läks mööda. Kui pinge alanes, ei paistnudki mu elu enam nii juhitamatu. Tegelikult jäi hoopis mulje, et olen tagasi sadulasse roninud. Täna sin dekaani abi eest, kuid selgitasin talle, et saan ise hakkama. Ma ei läinud võõrutusravile. Kahe nädala pärast kõndisingi läbi teise korruse akna.

Olles solvanud traumapunkti töötajaid, kaotasin viieks päevaks teadvuse. Ärkasin kaelatoega ja nägin topelt. Mu vanemad olid maruvihased. Pidin koju tagasi lendama ning tulevik tundus tume. Jumala ajastus on aga laitmatu.

Mu kolledžis oli käinud terve rida joodikuid, sealhulgas dr Bob. Minu õnnetuse ajal üritasid dekaanid välja mõelda, kuidas lahendada alkoholi liigtarvitamise probleemi õpilaste seas ning kibelesid proovima oma kõige värskemad ideed – Anonüümsed Alkohoolikud. Mina olin katsejänes. Nad ütlesid mulle, et mind lubatakse sellesse kolledžisse tagasi ainult tingimusel, et lähen AA-sse. Selle surve all suundusingi oma esimesele koosolekule.

Tagasi vaadates võib see olla esimene eluterve otsus, mille ma alkoholi suhtes kunagi langetanud olin. Põhja jõudmist määratletakse muuhulgas ka punktina, kus viimane asi, mille kaotasid, või järgmine asi, mille kohe kaotad, on tähtsamad kui alkohol. See punkt on igaihe jaoks erinev ja mõned meist surevad, enne kui sinna jõuavad. Aga minu jaoks oli see selge. Olin valmis tegema mida iganes, et kooli tagasi saada.

Esimesele AA koosolekule minnes ei olnud mul aimugi, mida AA endast kujutab. Olen pärit suurest katoliiklikust Iiri perekonnast ja nii mõnedki mu pere-

liikmed on programmi vahet pendeldanud. AA-d, nagu ka vanglat, peeti häbiväärseks ja sellest ei räägitud kunagi. Samuti ei teadnud ma midagi alkoholismi olemusest. Mäletan, kuidas üks tüdrukõber mulle ütles, et tema emal on joomisprobleem, ehkki ta ei ole alkohoolik. Uudishimust uurisin, milles seisneb erinevus. „Alkohoolik,” selgitas tüdruk, „on keegi, kes peab iga päev alkoholi jooma, isegi kui see tähendab vaid ühte jooki. Joomisprobleemiga inimene ei pea iga päev jooma, ent kui ta peaks alustama, ei suuda ta piiri pidada.” Selle definitsiooni järgi olin mina joomisprobleemiga alkohoolik.

Mind üllatas mu esimene koosolek. See toimus kirikus ja mida iganes ma ka ei oodanud, oli see midagi sootuks teistsugust. Ruum oli täis hästi rietatud, naeratavaid, rõõmsameelseid inimesi. Mitte ühtegi räpast mantlit või mitmepäevast habemetüügast. Ei mingeid punaseid silmi, haiglaseid kõhahooge või värisevaid käsi – ainult naer. Keegi kõneles Jumalast. Olin kindel, et sattusin valesse kohta.

Peagi alustas juttu üks naine, kes nimetas ennast alkohoolikuks. Siis mõistsin, et olen AA-s. Ta kõneles oma tunnetest ja sellest, kuidas ebakindlusest oli saanud enesekindlus, hirmust usk, vimmast armastus ning meeleheitest rõõm. Kõiki neid tundeid teadsin minagi. Minus olid ebakindlus, hirm, vimm ja meeleheide. Ma ei suutnud seda uskuda. Siin mu ees oli inimene, kes oli õnnelik. Ma polnud ammu ühtegi sellist inimest näinud.

Pärast koosolekut võeti mind avasüli vastu ning mulle jagati telefoninumbreid. Arutelukoosolekule järgnes spiikrikoosolek, kus toimus mu esimene ärkamine AA-s. Spiiker ütles: „Kui peaksid olema õun, siis

sul on võimalik saada ainult kõige paremaks õunaks, aga mitte kunagi apelsiniks.” Olin tõepoolest õun ja esimest korda jõudis mulle pärale, et olin terve elu püüdnud olla apelsin. Vaatasin õunu täis toas ringi ja kui ma spiikerist õigesti aru sain, siis enamik neist ei üritanud enam olla apelsinid.

Minu areng AA-s oli sellegipoolest aeglane. Keeldusin käimast kodukandist kaugemal toimuvatel koosolekutel, mis tähendas, et osalesin vaid teisipäeva- ja neljapäevaõhtuti. Pärast koosolekut tundsin end alati paremini. Mäletan, kuidas vahel juhtus reedel midagi ärritavat ning sõnasin endale: „Oleks praegu hoopis teisipäev, siis saaksin koosolekule minna.” Kuigi mul soovitati korduvalt teistesse rühmadesse minna ja pakuti isegi küüti, ei läinud ma ühelegi teisele koosolekule.

Mulle anti muidki häid soovitusi. Öeldi, et peaksin hoiduma suhetest. Olin noor ja vallaline, mistõttu eirasin seda ettepanekut kohe. Esimesel aastal pörkasin ühest haigest suhtest teise. Mulle öeldi, et leiaksin tugiisiku. Ma ei teadnud, mida see tähendab, olin liiga uhke, et kellelki küsida ja olin kindel, et ma ei vaja tugiisikut. Olin ju nendest inimestest targem. Võib-olla peab keegi neile ütlema, kuidas oma elu elada, aga vaatamata topeltnägemisele, kaelatoele ja muule sain ju omapäi üsna hästi hakkama. Koosolekutel soovitati, et leiaksin Kõrgema Jõu. Mind ei saanud lollitada. Teadsin, et kui nad rääkisid Kõrgemast Jõust, pidasid nad silmas Jumalat. Ja ma teadsin, et Jumal ootab ainult ühte vääratust, et saaks mulle kätte maksta. Mina ei tahtnud Jumalaga mingit tegemist teha.

Just niisuguse tõrksusega vedasin ma end läbi paar kuud. Kui keegi mult küsis, kuidas mul läheb, vastasin

alati: „Hästi, muidugi hästi,” ehkki sisimas nutsin. Siis jõudsin ristteele. Olles kuus kuud kaine olnud, ei hakanud mul üldse parem. Mõtlesin enesetapule iga päev. Mu tunded kõikusid halvava meeleheite ning mõrvarliku raevu vahel, mõnikord üheainsa hetke jooksul. Ma ei olnud õnnelik, rõõmus ega vaba. Olin masenduses ja mul oli kõigest kõrini.

Otsustasin, et mul on küllalt saanud. Läksin oma teisipäevaõhtusele koosolekule ja võtsin nõuks kõik ausalt ära rääkida. Kohale jõudes avastasin, et seal polegi kedagi. See rühm, kus tavaliselt käis kaks-kümmend inimest, oli tühi. Ootasin mõne minuti ja olin juba valmis ära minema, kui uksest tuli sisse mees, keda vaevu tundsin. Ta pakkus välja, et võiksime kahekesi koosolekut pidada. Olin kindel, et see on halb mõte. Ta küsis, kuidas mul läheb. Sellest piisas. Valu, hirm, masendus, viha, kaotusevalu, vim ja meeleheide voolasid minust välja. Halasin sellele mehele kolmveerand tundi järjest ja ta muudkui noogutas, naeratas ja ütles: „Jah, ma mäletan neid tundeid.” Esimest korda tundsin siirast osadust teise inimesega. Näitasin kellelegi, kes ma päriselt olen, kartmata tõrjumist. Ma astusin sammu, mille eesmärgiks oli mitte parem välja paista, vaid end paremini tunda. Mulle vastati omaksvõtu ja armastusega.

Olles rääkimise lõpetanud, ütles ta mulle midagi lihtsat: „Sa ei pea selle pärast jooma.” Milline taipamine! Olin mõelnud, et olukorrad panid mind jooma. Kui olin vihane, siis ma jõin. Kui olin õnnelik, siis jõin. Igavusest või elevusest, rõõmust või masendusest, ma jõin. Siin oli mees, kes selgitas mulle, et sõltumata sellest, mis mu elus toimub, ei pidanud ma jooma. Kui ma jään AA-sse, suudan jääda kaineks ükskõik millistes tingi-

mustes. Ta andis mulle lootust ja paljuski sümboliseeris ta seda ust, mille kaudu ma lõpuks Anonüümsetesse Alkohoolikutesse astusin.

Ma hakkasin muutuma. Hakkasin palvetama. Hakkasin aktiivselt sammude kallal töötama. Olin varem eiranud neid kui poolearulistele inimestele mõeldud abivahendeid, kuid nüüd võtsin need omaks kui pulgad redelil, mille kaudu ronida lunastuseni. Hakkasin töötama tugiisikuga ning osalema aktiivselt oma kodurühmas. Ma ei mõistnud, kuidas kohvi keetmine või pärast koosolekut koristamine võiks olla seotud kaineks jäämisega, aga vanemad liikmed kinnitasid, et teenimine hoiab mind kainenena. Otsustasin proovida. See toimis.

Mu elu hakkas muutuma. Enne esimest kainet sünnipäeva võeti mind kolledžisse tagasi. Üliõpilaslinnakusse naasmisel tundsin täielikku õudu. Olin seal ainult joonud. Kuidas ma sellises keskkonnas kaineks jään? Vastus oli lihtne – pühendusin AA-le. Mitmed väga hoolivad inimesed võtsid mu oma tiiva alla. Mul oli võimalus teha päris palju kaheteistkümnenda sammu tööd teiste tudengitega ning lõpetamise ajaks oli selles koolis juba elujõuline AA kogukond.

Pärast kolledži lõpetamist astusin ülikooli juurat õppima. Seal sattusin sellisesse AA rühma, millega ma üldse harjunud ei olnud. Uskusin, et joon end ikkagi purju, sest „need inimesed on ju valesti kained!” Mu tugiisik kolledži ajast, kes teadis minu kalduvust teistes vigu leida, kinnitas mulle, et kui mu uued sõbrad „õigesti kained ei ole”, siis on minu kohustus neile näidata kuidas olla. Ja seda ma tegin. Hirmust ja enesimeetlusest aetuna, hakkasin AA-s enda nägemust ellu viima. Olen veendunud, et kui AA liikmeks olemine

sõltuks sellest, kui palju sa rühmakaaslastele meeldid, siis mind oleks välja visatud.

Mõne aja pärast helistasin oma tugiisikule, et kirjeldada edusamme. Ta peatas mu jutu ühe lihtsa küsimusega: „Need inimesed ei tee seda sinu meelest õigesti, aga kas nad on kained?” Ma tunnistasin, et vaatamata nende vajakajäämistele, olid nad ikkagi kained. „Tore,” ütles ta. „Oled neile öelnud, mis on AA. Nüüd on sinu kord neid kuulata ja selgitada välja, kuidas nemad kainaena püsivad.” Järgisin soovitusi ning hakkasin kuulama. Pikkamööda hakkas minusse imbuma arukust ja alandlikkust. Muutusin õpetatavaks. Nägin, kuidas Jumal toimetab minu ümber, kuigi varem olin end alati üksinda tundnud. Avades silmad piisavalt, et imet märgata, leidsin selle olevat enda ees. Olin kasvamas Jumala armastuses.

Mul vedas, et mul tekkis võimalus õppida välismaal juurat. Olin sellest unistanud juba joomise ajal, aga kui oli tarvis tegutseda, siis hoopis purjutasin. Olles nüüd kaine, olen käinud koosolekutel vähemalt tosinas riigis ning tundnud alati imestust selle üle, kuidas AA sõnum ulatub kõrgemale kõikidest keelelisest või kultuurilisest erinevustest. Lahendus on olemas. Koos saame elada kainelt, rõõmsalt ja vabalt.

Mu elu on olnud tõepoolest õnnelik. Olen nüüd 33-aastane ja kui Jumal seda tahab, saan ühe kuu pärast tähistada oma 14. sünnipäeva AA-s. Mind ümbritsevad armastavad sõbrad, kellele saan loota ja kes saavad omakorda loota minu peale. Olen leppinud ära oma vanematega, kellest olin võõrdunud. Mu elu on taas täis naeru, mille alkohol oli täielikult ära võtnud.

Abiellusin kohe pärast üheksanda kainusaasta täitumist armastava naisega. Üks nädal enne mu kaheteist-

kümnendat sünnipäeva sündis meil poeg. Tema kaudu olen veelgi rohkem õppinud tingimusteta armastust, imede väärtust ning elus olemise puhast rõõmu. Mul on võrratu töökoht, mida ma (enamikel päevadel) oskan hinnata. Osalen aktiivselt AA teenimises ning mul on tugiisik ja mul on au töötada mitme tugilapsega. Need on kõik Jumala kingitused. Väljendan oma tänulikkust sellega, et tunnen nendest kingitustest rõõmu.

Teadsin kord naist, kes enne koosolekut nuttis. Tema juurde tuli viieaastane tüdruk, kes ütles talle: „Sa ei pea siin nutma. See on hea koht. Nad võtsid mu issi enda hoolde ja tegid ta paremaks.” Seda tegi AA ka minu heaks; ta võttis mu enda hoolde ja tegi mu paremaks. Selle eest olen igavesti tänulik.